

**Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
w Gminie Radzanów
na lata 2025-2034**

Spis treści

Wstęp.....	4
ROZDZIAŁ I MERYTORYCZNE OPRACOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	5
1.1. Podstawa prawna Strategii.....	5
1.1.1. Dokumenty krajowe	5
1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne	5
ROZDZIAŁ II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	6
2.1. Charakterystyka Gminy	6
2.1.1. Położenie	6
2.1.2. Ludność	7
2.1.3. Oświata.....	7
2.1.4. Kultura i sport	7
2.1.5 Pomoc społeczna	8
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne	9
2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	9
2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS	10
2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Radzanów. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	15
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Radzanów	21
2.3.1. Badania ankietowe dorosłych mieszkańców Gminy Radzanów	22
2.3.2. Badanie sprzedawców na terenie gminy Radzanów	27
2.3.3. Badanie uczniów na terenie gminy Radzanów	29
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej	35
2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych	35
2.4.2. Analiza SWOT	44
ROZDZIAŁ III STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE RADZANÓW NA LATA 2025-2030	47
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	47
3.2. Realizacja Strategii	51
3.2.1. Cele i kierunki działań.....	51
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	59

3.2.3. Źródła finansowania.....	61
---------------------------------	----

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla Gminy Radzanów na lata 2025-2034.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

ROZDZIAŁ I

MERYTORYCZNE OPRACOWANIE

STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek. Poza tym, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radzanów na lata 2025-2034 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radzanów na lata 2025-2030 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radzanów na lata 2025-2030 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Białobrzeskiego na lata 2016-2025;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Radzanów;

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Radzanów;
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Radzanów.

RODZIAŁ II

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka Gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Radzanów położona jest w południowej części województwa mazowieckiego. Jest jedną z 229 gmin wchodzących w skład tego województwa. Siedzibą gminy jest Radzanów. Gmina zajmuje powierzchnię około 82,59 km².

Administracyjnie Gmina Radzanów wraz z pięcioma innymi gminami tworzy powiat białobrzeski i jest pod względem zajmowanej powierzchni czwartą gminą tej jednostki (15,03 % powierzchni całego powiatu). Gmina Radzanów ma charakter wiejski, graniczy z gminami Białobrzegi, Stara Słotnica, Wyszmyrzyce od wschodu z gminą Jedlińsk, od południa z gminą Przytyk. Jedynie gminy Białobrzegi, Stomiec i Radzanów należą do powiatu białobrzeskiego. Pozostałe granice gminy są więc jednocześnie granicami powiatu.

Rycina 1. Mapa Gminy Radzanów.

Gminę tworzy 17 sołectw: Bleszno, Branica, Bukówno, Czarnocin, Grotki, Kadłubska Wola, Kozłów, Młodynie Dolne, Młodynie Górne, Ocieść, Podlesie, Radzanów, Ratoszyn, Rogolin, Smardzew, Zacharzew, Żydy,

2.1.2. Ludność

Gminę Radzanów na koniec 2019 roku zamieszkiwało 3 887 osób, z czego 41% stanowiły kobiety, a 59% mężczyźni. Taka liczba ludności przy powierzchni gminy wynoszącej 83 km² daje średnią gęstość zaludnienia 47 osoby na 1 km². Te wskaźniki plasują gminę na na 2149 miejscu w kraju pod względem ilości mieszkańców. Zważywszy, że gmina zajmuje stosunkowo nieduży obszar można stwierdzić, że należy do jednostek słabo zaludnionych (średnia gęstość zaludnienia województwa mazowieckiego wynosi 150 osób/km² a dla Polski 123 osoby/km²). Liczba mieszkańców oraz gęstość zaludnienia nie są jednak wartościami stałymi i podobnie jak rozmieszczenie mieszkańców mogą podlegać zmianom niekiedy w bardzo dynamiczny sposób.

2.1.3. Oświata

Zadania z zakresu edukacji na terenie gminy Radzanów realizowane są w 3 placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest gmina:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. D.F Czachowskiego w Bukównie;
2. Publiczna Szkoły Podstawowa im. J. Korczaka w Czarnocinie;
3. Publiczna Szkoły Podstawowa im. H.Sienkiewicza w Rogolinie;

We wszystkich szkołach uczy się ok 600 uczniów

2.1.4. Kultura i sport

Działalność kulturalna na terenie Gminy Radzanów obejmuje przede wszystkim realizowane przedsięwzięcia przez pracowników Urzędu Gminy Radzanów, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminną Bibliotekę Publiczną w Radzanowie, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, 10 kół gospodyń wiejskich 17 sołectw, organizacje społeczne oraz kościelne.

W Gminie Radzanów organizowanych jest szereg różnych przedsięwzięć i wydarzeń, które miały na celu integrację mieszkańców, edukację oraz wspólne spędzanie czasu wolnego.

Corocznie organizowanymi na terenie gminy wydarzeniami kulturalnymi są:

- Dożynki, festyny
- Dzień Kobiet,
- Jubileusz 50 – lecia pożycia małżeńskiego,

- oraz inne okolicznościowe imprezy

Od 1 stycznia 2005 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Radzanowie działa, jako samodzielna instytucja kultury.

Na terenie gminy działa od 2006 roku klub sportowy Młode Wilki Radzanów. Rzeczywista historia klubu jest znacznie jednak wcześniejsza, ponieważ kilka lat przed tą datą zaczęli spotykać się młodzi zawodnicy z Radzanowa i okolic, którzy rozgrywali towarzyskie mecze z zawodnikami z innych miejscowości, a od 2009 roku Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Radzanowskiej.

2.1.5 Pomoc społeczna

W Gminie Radzanów w zakresie pomocy społecznej działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Radzanowie. Celem pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek jest umożliwienie osobom i rodzicom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Ośrodek wykonuje również zadania określone innymi ustawami przekazane do realizacji przez Wójta Gminy w Radzanowie, a w szczególności:

- 1) ustalanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- 2) prowadzenie zadań związanych z postępowaniem wobec dłużników alimentacyjnych oraz przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- 3) prowadzenie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 4) wspieranie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczych oraz organizacja pieczy zastępczej na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 5) prowadzenie zadań związanych z przyznawaniem Karty Dużej Rodziny, zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny;

- 6) załatwianie spraw i wydawanie decyzji dotyczących potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki Ponadto, Ośrodek współpracuje z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, osobami fizycznymi i prawnymi w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. Ośrodek realizuje projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodnie z przyjętymi normami prawno-obywatelskimi.

Ochronę bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy zapewnia Komisariat Policji w Radzanowie, który pozostaje w strukturach Komendy Powiatowej Policji w Białobrzegach.

Zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego realizowane są także przez jednostki Straży Pożarnej. Na terenie Gminy Radzanów funkcjonuje 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Radzanowie;
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Ratoszynie;
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Grotkach;
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnocinie;
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Bukównie;
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Kadłubskiej Woli;
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Młodyniach Górnych;
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Branicy.

2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać

przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie gminy Radzanów zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzanowie.

2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków, a świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym, specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne:

1. Zasiłek stały - świadczenie o charakterze obowiązkowym (a więc przysługujące każdemu, kto spełnia określone ustawą warunki i w ustawowo określonej wysokości), finansowane z budżetu województwa. Udzielany osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (nieposiadającym uprawnień emerytalno-rentowych) i spełniającym kryteria dochodowe. Świadczenie jest zróżnicowane zależnie od dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie,
2. Zasiłek okresowy - Przyznanie zasiłku okresowego, jest od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek nie może być jednak niższy niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby oraz między kryterium dochodowym rodziny a jej dochodem.

3. Zasiłek celowy - jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na podstawie art. 39-41 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. W ramach tej formy pomocy ośrodek przyznaje pomoc w formie zasiłków celowych i celowych specjalnych. Zasiłki celowe są świadczeniami przyznawanymi w miesiącu złożenia kompletu dokumentów w związku z koniecznością zaspokojenia konkretnej potrzeby. Świadczenie ma charakter jednorazowy. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także pogrzebu.

Świadczenia niepieniężne- udzielenie tych świadczeń nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego, a jedynie od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy.

1. Praca socjalna - to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Ułatwia jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia. Celem ostatecznym jest umożliwienie osobom i rodzinom kierowania własnym postępowaniem oraz zdobycie niezależności w zabezpieczeniu warunków niezbędnych dla prawidłowej egzystencji godnej człowieka.

Pracownicy GOPS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej, współuczestniczą w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomagają sporządzić pozwy do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Ośrodka, pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady u dłużników alimentacyjnych oraz podejmują działania związane z ich aktywizacją zawodową, przeprowadzają wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych do alimentacji, podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.

Należy mieć również na uwadze, że przy zachodzącym obecnie procesie starzenia się społeczeństwa wzrasta problem dotyczący zapewnienia opieki osobom starszym.

Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Osobom takim należy zapewnić dostęp do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych, intelektualnych oraz zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia - jak najdłuższego utrzymania ich we własnym środowisku. Należy podejmować działania, które ułatwią im życie, a także wydłużą okres ich samodzielności. Warto podkreślić również konieczność dbałości o kondycję psychiczną osób starszych i schorowanych. Brak towarzystwa, odpowiedniej opieki oddziałuje na samopoczucie takich osób, dlatego też należy zapewnić im dostęp do instytucji świadczących pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz wykwalifikowanych pracowników, udzielających wszelkich porad w każdej sytuacji.

2. Składka zdrowotna - opłacana za osoby korzystające z pomocy w formie zasiłku stałego niepodlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.

3. Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe – przyznawane osobom, które zrezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.

4. Sprawienie pogrzebu – pochówek realizowany jest przez pomoc społeczną w przypadku, gdy najbliższa rodzina nie ma możliwości wykonania go we własnym zakresie np. z powodów finansowych lub osobistych.

5. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania - udzielane osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi te są odpłatne w części lub całości, jeżeli dochód osoby zainteresowanej przekracza kryterium dochodowe.

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

6. Ośrodki wsparcia- osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

7. Rodzinne domy pomocy – zadaniem rodzinnych domów pomocy jest zapewnienie całodobowej opieki nie mniej niż trzem i nie więcej niż ośmiu seniorom. Służyć mają one pomocą szczególnie osobom wymagającym wzmożonej opieki ze względu na znaczne ograniczenie w codziennym funkcjonowaniu, wynikające z podeszłego wieku,

8. Mieszkania chronione – przygotowują osoby w nich przebywające, pod okiem specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępują pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Skorzystać z nich mogą osoby, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę

całodobowej opieki (np. osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby opuszczające rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, zakład dla nieletnich lub cudzoziemcy),

9. Domy pomocy społecznej – przeznaczone są dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na: domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych psychicznie.

10. Schronienie, posiłek, niezbędne ubranie – udzielane osobom tego pozbawionym.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się obsługą Zespołu Interdyscyplinarnego działającego w Gminie. Praca w tym Zespole wymaga stałego podnoszenia kwalifikacji, umiejętności, dlatego też organizowane są szkolenia dla wszystkich członków zespołu,

ROZDZIAŁ 85213 – składka zdrowotna

ROZDZIAŁ 85513 – składka zdrowotna

Niektóre z osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne czy specjalny zasiłek opiekuńczy objęte są ubezpieczeniem zdrowotnym.

ROZDZIAŁ 85214 – zasiłki okresowe

ROZDZIAŁ 85216- zasiłki stałe

ROZDZIAŁ 85219 – utrzymywanie Ośrodka Pomocy Społecznej

Koszty związane z funkcjonowaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej są regulowane zarówno ze środków własny gminy jak i ze środków dotacji.

ROZDZIAŁ 85230 – „Posiłek w szkole i w domu”

GOPS realizuje rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”

ROZDZIAŁ 85415 - stypendia szkolne

ROZDZIAŁ 85502 – świadczenie rodzinne

ROZDZIAŁ 85503 – Karta Dużej Rodziny

Plan: 685,00 zł ; Wykonanie: 607,57 zł dotacja (2010)

Już od 2014 roku Gmina Radzanów realizuje program Karta Dużej Rodziny,

ROZDZIAŁ 85504 – Asystent rodziny,

W 2018 roku GOPS rozpoczął realizację rządowego programu „Dobry Start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia:

- 1) przez dziecko lub osobę uczącą się 20 roku życia;
- 2) przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

. Wsparciem asystenta rodziny objęte są rodziny, które borykają się z trudnościami wychowawczymi.

GOPS obejmuje mieszkańców pomocą w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował w tym zakresie z 2 organizacjami partnerskimi, Caritas Polska i Federacją Polskich Banków Żywności.

Ośrodek Pomocy Społecznej wydaje również decyzje potwierdzające prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych.

2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Radzanów. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Radzanów są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, niepełnosprawność oraz bezrobocie.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają niezmiennie. Warto jednak zaznaczyć, że w ciągu ostatnich trzech lat stopniowo zmniejsza się ogólna liczba rodzin oraz osób korzystających z pomocy społecznej. Poniżej zaprezentowano hierarchię problemów i liczbę rodzin objętych pomocą GOPS w ostatnich trzech latach.

2.2.2.1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starszych.

Dane GOPS w Radzanowie wskazują, że w okresie ostatnich latach obserwuje się spadek liczby osób korzystających w gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. Skala problemu ubóstwa w gminie Radzanów w ostatnich latach uległa zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w gminie.

2.2.2.2. Długotrwała lub ciężka choroba

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

2.2.2.3. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie

ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w gminie Radzanów.

Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałyby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

2.2.2.4. Niepełnosprawność

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Dane GOPS w Radzanów wskazują, że obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby

samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny.

2.2.2.5. Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż.

Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Dane wskazują, że w ostatnich dwóch latach nastąpił nieznaczny spadek osób zarejestrowanych jako bezrobotne z terenu gminy Radzanów. Niepokoi fakt, że ponad połowa osób zarejestrowanych w PUP, jako bezrobotne, to osoby bezrobotne długotrwale.

Dane GOPS w Radzanów wskazują, że obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

2.2.2.6. Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia

więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Na podstawie art. 4 ust. 1, ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w każdym roku uchwalany jest Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Program ten jest realizowany zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym uwzględniając cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz dotyczące przeciwdziałaniu narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii określa sposób realizacji przez Gminę Radzanów zadań określonych w art. 41 ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zadań określonych w ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Szczególne znaczenie w udzielaniu pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym, a także w prowadzeniu działań profilaktycznych i szkoleniowych ma Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W ramach swoich działań Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmowała działania motywujące do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione. Współpracowano w tym zakresie z Poradnią Zdrowia Psychicznego w Białobrzegach oraz Samodzielnym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Radzanowie, a także z Poradnią Uzależnień w Radomiu. Komisja współpracuje z Posterunkiem Policji w Radzanowie oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie przeprowadzania wywiadów środowiskowych w rodzinach dotkniętych problemem alkoholu przez któregoś z jej członków oraz udziela pomocy w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie były w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości. Komisja przeprowadzała rozmowy z osobami nadużywającymi alkohol i motywowała je do leczenia. Zadaniem Komisji jest również

opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, co do zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy.

Dane GOPS w Radzanowie wskazują, że jest spadek, a następnie wzrost liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii.

2.2.2.7. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Radzanów.

Prowadzenie procedury "Niebieskiej Karty" - to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Radzanów

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radzanów na lata 2025 - 2035* jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Badania wśród wszystkich badanych grup zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową. Ankiety wśród mieszkańców zostały przeprowadzone za pomocą **techniki PAPI** (*Paper And Pen Personal Interview*). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą **techniki CAWI** (*Computer Assisted Web Interviews*). Polega ona na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie. Przed przystąpieniem do ankietowania uczniów, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informację o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych. Badania wśród sprzedawców zostały wykonane za pomocą **metody CATI** (*Computer-Assisted Telephone Interviewing*), która jest bardzo często wykorzystywana w badaniach rynkowych ze względu na krótki czas zbierania danych.

Badania zostały przeprowadzane w lutym 2019 roku. W badaniu łącznie wzięło udział **351 osób**.

2.3.1. Badania ankietowe dorosłych mieszkańców Gminy Radzanów

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Radzanów wzięło udział 70 mieszkańców. Kobiety stanowią 64% badanej grupy, a 36% to mężczyźni.

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż badani mieszkańcy są mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią respondenci między 36-45 rokiem życia (39%). Mniejszą aktywnością w badaniu sondażowym wykazali się respondenci między 26-35 rokiem życia (14%), 46-55 rokiem życia (14%) i powyżej 65 roku życia (14%). Najmniejszą grupą osób biorących udział w badaniu są mieszkańcy do 25 roku życia (10%) i osoby w wieku 56-65 lat (9%).

Najwięcej badanych posiada wykształcenie wyższe (43%). 36% respondentów legitymuje się wykształcenie średnim lub pomaturalnym. 17% ukończyło szkołę zawodową, a osoby z wykształceniem podstawowym stanowią 4% badanych osób.

34% osób biorących udział w badaniu pracuje w przedsiębiorstwie prywatnym (jako pracownik), a 26% jest zatrudnionych w instytucji publicznej (rządowej lub samorządowej). 17% to emeryci/renciści, 9% rolnicy, a 7% prowadzi własną działalność gospodarczą lub jest osobą bezrobotną.

Pierwsza część pytań, skierowanych do dorosłych mieszkańców gminy, dotyczyła spożywania alkoholu, celem rozpoznania skali problemu uzależnienia od napojów wysokoprocentowych. Dorosłym mieszkańcom, zadano pytanie o to, jak często spożywają alkohol. Największa część respondentów zadeklarowała, że pije kilka razy w miesiącu (40%). 21% spożywa napoje wysokoprocentowe kilka razy w roku, a 1% kilka razy w tygodniu. Abstynencję wykazało 37% mieszkańców.

Następne pytanie dotyczyło rodzaju napoju, który mieszkańcy gminy piją najczęściej. Większość ankietowanych wskazało na piwo (43%), wino (36%) i wódkę (30%). Nieco mniej popularne w wyborze dorosłych mieszkańców gminy są: nalewki (7%) i likiery (5%).

W diagnozie picia ryzykownego i szkodliwego, obok częstotliwości spożywanych trunków, istotnym wskaźnikiem tego problemu są także codzienne porcje spożycia alkoholu. Spożycie alkoholu opisywać można w gramach wypitego alkoholu lub też posługując się miarą porcji standardowej. Przyjmuje się, że w Europie porcja taka zawiera zwykle 10g czystego alkoholu. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu)

zawarta jest w ok. 250ml piwa o mocy 5%, w ok. 100ml wina o mocy 12% oraz w ok. 30ml wódki o mocy 40%.

Analiza materiału badawczego pokazuje, że większość mieszkańców w dniu, w którym spożywa alkohol, wypija 5-7 porcji tego napoju (35%). 30% wskazało na 3-4 porcje, 26% na 1-2 porcję, a 9% na 8-10 porcji.

Większość respondentów jako powód sięgania po napoje wysokoprocentowe podaje picie dla towarzystwa (48%). W dalszej kolejności respondenci wskazywali na przyczyny takie jak: dobry smak alkoholu (23%), brak konkretnego powodu (11%), chęć lepszej zabawy (7%), by zapomnieć o problemach (2%), by złagodzić stres (2%) oraz pod wpływem znajomych (2%). W przypadku innych odpowiedzi, ankietowani wskazali na czynniki zdrowotne (2%).

Mieszkańcy najczęściej spożywają alkohol u znajomych (50%) oraz w domu (39%). Znacznie mniejsza część wskazała, że spożywa alkohol w pubie/restauracji/kawiarni (11%).

Następnie respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. Zdecydowana większość mieszkańców zadeklarowała, iż nigdy nie pracowało w stanie nietrzeźwości (98%), a tylko 2% zdarzyło się to rzadko. Większość respondentów nie kierowało nigdy pojazdem pod wpływem alkoholu (98%), jednak 2% przyznaje, iż raz im się to zdarzyło. Żaden z mieszkańców biorących udział w badaniu nie został zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości. 20% mieszkańców było świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu, przy czym 11% było świadkami owych sytuacji rzadko, 6% - czasami, a 3% często.

W celu sprawdzenia wiedzy mieszkańców gminy, na temat konsekwencji spożywania alkoholu, zostali oni poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy picie napojów wysokoprocentowych w ciąży, ma wpływ na rozwój dziecka. Pozytywny jest fakt, że zdecydowana większość mieszkańców odpowiedziało twierdząco na to pytanie (98%). 2% badanych nie ma wiedzy na ten temat lub uważa, że spożywanie alkoholu nie ma wpływu na rozwój dziecka.

Według 16% mieszkańców, spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat na terenie ich miejscowości jest stałe lub wzrasta. 14% ankietowanych uważa, że picie przez mieszkańców maleje, a 54% ankietowanych nie potrafi tego określić.

Kolejna część ankiety miała na celu zbadanie skali zjawiska palenia papierosów przez mieszkańców. Spośród badanych osób 79% przyznaje, że nigdy tego nie robi, a 19% deklaruje, że sięga po papierosa codziennie. 2% osób pali kilka razy w tygodni lub kilka razy w roku.

Wśród palących papierosy mieszkańców, 40% wypala 16-25 sztuk, a 27% - 6-15 papierosów dziennie. 13% ankietowanych nie pali codziennie lub tego nie liczy, a 7% wskazało, że wypala poniżej 5 sztuk.

Najwięcej osób sięga po papierosy ze znużenia/zabicia czasu (38%) i dla przyjemności (31%). Kolejne wskazania padły na stres (15%), alkohol (8%) oraz towarzystwo (8%).

Respondenci, którzy palą papierosy zostali zapytani o to, czy kiedykolwiek próbowali rzucić palenie. 53% badanych nigdy nie próbowało, 27% próbowało raz, ale się nie udało, a 20% robiło to wiele razy, ale z negatywnym rezultatem.

Zdecydowana większość mieszkańców ocenia palenie papierosów za bardzo szkodliwe (74%). W ocenie 24% jest ono szkodliwe, a zdaniem 2% - nieszkodliwe.

Kolejnym ważnym zagadnieniem, który został poddany zbadaniu, był problem uzależnienia od środków psychoaktywnych. W celu sprawdzenia, czy dany problem występuje, respondentom zadano pytanie o to, jak często zażywają tego typu substancje. 98% respondentów deklaruje, że nie zażywało nigdy środków psychoaktywnych, a 2% próbowało je jednokrotnie (1 osoba) lub raz w miesiącu (1 osoba). Kolejne pytanie dotyczyło tego jakie substancje psychoaktywne zażywali badani mieszkańcy gminy. Próbowali oni kokainy (1 osoba) oraz LSD (1 osoba). Mieszkańcy sięgali po powyższe substancje głównie dla towarzystwa (1 osoba) oraz by złagodzić stres (1 osoba).

W zamierzeniu diagnozy problemu narkotykowego w gminie, było również sprawdzenie dostępności środków psychoaktywnych w społeczności lokalnej. W tym celu poproszono wszystkich badanych o ocenę możliwości pozyskania narkotyków na terenie ich miejscowości. Znaczny odsetek badanych nie ma wiedzy na ten temat (84%). Zdaniem 9% narkotyki są trudno dostępne, według 4% - całkowicie niedostępne, a 3% uważa, że łatwo jest je zdobyć.

Kolejne pytanie było podobne do poprzedniego, ale dotyczyło dopalaczy. Wyniki kształtują się podobnie jak w przypadku dostępności narkotyków. 89% mieszkańców nie wie, jaka jest możliwość pozyskania takich substancji, a 7% uważa, że są one trudno

dostępne. W opinii 4% mieszkańców, dopalacze na terenie ich miejscowości są całkowicie niedostępne.

Respondentom zostało również zadane pytanie, o znajomość miejsc na terenie ich miejscowości, gdzie można pozyskać narkotyki lub dopalacze. Żaden z mieszkańców nie zna takich miejsc.

Kolejny blok tematyczny dotyczy problemu przemocy. Zbadaniu poddane zostały takie kwestie jak skala występowania tego problemu, a także stosunek respondentów do stosowania kar fizycznych wobec dzieci.

Mieszkańców poproszono o określenie, czy znają kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. 16% odpowiedziało twierdząco na to pytanie, zaś 13% nie ma wiedzy na ten temat, a 71% badanych nie zna takiej osoby.

Zdaniem większości mieszkańców problem przemocy w rodzinie związany jest z piciem alkoholu (91%). Część respondentów uważa, że jej źródłem są: zażywanie narkotyków (14%), choroby (14%), zażywanie dopalaczy (6%), wykluczenie społeczne (4%) oraz zażywanie leków (1%).

W kolejnym pytaniu respondenci mieli odpowiedzieć na pytanie, czy kiedykolwiek doznali przemocy. 10% mieszkańców gminy przyznaje, że jej doświadczyło (7 osób). Mieszkańcy, którzy zadeklarowali, że doznali kiedyś przemocy, zostali poproszeni o określenie jej rodzaju. 6 osób wskazało na przemoc fizyczną, a jedna na przemoc psychiczną. Na pytanie o osobę stosującą przemoc, respondenci wskazali na tatę, mamę oraz partnera/partnerkę.

Interesowało nas również, czy respondenci stosowali kiedykolwiek przemoc wobec drugiej osoby. 3% mieszkańców odpowiedziało na to pytanie twierdząco (2 osoby). Większość osób, deklarujących stosowanie wobec drugiej osoby przemocy określiło, iż była to fizyczna (2 osoby) lub przemoc psychiczna (1 osoba). Zachowania przemocowe, do których przyznają się respondenci, zastosowane były w stosunku do dzieci. W momencie stosowania przemocy respondenci przyznali, iż nie byli pod wpływem żadnych środków psychoaktywnych.

91% mieszkańców uważa, że nie ma żadnych okoliczności usprawiedliwiających stosowanie przemocy, a 7% nie posiada wiedzy na ten temat. 1% badanych uznało, że istnieją jakieś okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemoc. Respondenci zostali zapytani również o to, czy ich zdaniem kary fizyczne zastosowane wobec dzieci, są dobrą metodą

wychowawczą. Zdaniem 87% ankietowanych nie jest to dobry sposób. 3% mieszkańców uważa stosowanie przemocy, jako dobry środek wychowawczy, a 10% nie umie odpowiedzieć na to pytanie.

W celu pozyskania wiedzy na temat zaufania mieszkańców do określonych miejsc, zapytano ankietowane osoby o to, gdzie zwróciłyby się w razie takich problemów. Największym zaufaniem wśród respondentów cieszy się Policja (47%) i szukanie pomocy w Internecie (34%). W dalszej kolejności respondenci wskazywali na Ośrodek Pomocy Społecznej (26%), rodzinę (14%), Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (11%), lekarza (7%) psychologa (7%) oraz Zespół Interdyscyplinarny (6%). Mniej badanych skorzystałoby z Telefonu Zaufania (4%), szukałoby pomocy u znajomych (4%) lub w punktach konsultacyjnych (3%).

Mieszkańcy gminy czerpią wiedzę dotyczącą konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych głównie z telewizji (23%) i Internetu (21%). 16% wskazało na prasę/książki, 6% na rodzinę i znajomych. Mniej respondentów pozyskuje wiedzę z pracy (4%) i od lekarzy (4%). Aż 69% badanych stwierdziło, iż nie zdobywa takich informacji.

44% badanych wie, że gmina organizuje warsztaty profilaktyczne dla dzieci, 30% różne formy zajęć dla dzieci i młodzieży, 13% akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur itp., a 11% kampanie informacyjne. Nieco mniejszy odsetek respondentów wskazał na wykłady/pogadanki (9%) oraz festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne (6%). Aż 36% badanych nie wie jakie działania podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy, a 4% twierdzi, że takich działania w ogóle nie są podejmowane. Mieszkańcy gminy zostali również poproszeni o ocenę stopnia zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. Tylko 4% procent ankietowanych uważa, że działania prowadzone są bardzo dobrze. Zdaniem 14% działania te prowadzone są dostatecznie, a 37% dobrze. 6% respondentów nie ma wiedzy na ten temat, a 39% trudno odpowiedzieć na to pytanie.

Większość mieszkańców biorących udział w badaniu nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych, do których można się zgłosić w razie problemów i nie wie gdzie szukać pomocy w razie problemów. 24% badanych nie jest pewna, czy zna dane kontaktowe, ale wie gdzie szukać pomocy, a 17% zna numery telefonów dobrze, a 4%- bardzo dobrze.

2.3.2. Badanie sprzedawców na terenie gminy Radzanów

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Radzanów wzięło udział 15 sprzedawców- 4 kobiety i 11 mężczyzn. Ich wiedza jest cenna ze względu na fakt, iż na co dzień spotykają się z osobami kupującymi napoje alkoholowe. Najwięcej osób biorących udział w badaniu jest w przedziale wiekowym 41-60 (9 osób). Po 2 osoby znalazły się w przedziałach: do 25 lat, 26-40 lat oraz powyżej 61 lat. Najwięcej sprzedawców pracuje w punkcie sprzedaży poniżej roku (5 osób) i w przedziale 1-5 lat (4 osoby). Trzech ankietowanych znajduje się w przedziale od 6 do 10 lat, a dwóch od 11 do 20 lat.

W pierwszym pytaniu sprzedawców poproszono o oszacowanie skali spożycia alkoholu w Gminie Radzanów na przestrzeni ostatnich kilku lat. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 8 ankietowanych uważa, że spożycie alkoholu utrzymuje się na stałym poziomie. 2 sprzedawców sądzi jednak, iż spożycie alkoholu na terenie Gminy wzrasta, a 5 respondentów uważa, że maleje.

Następnie ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem alkohol w gminie sprzedawany jest osobom niepełnoletnim. Co istotne, 9 ankietowanych sprzedawców uznało, że nigdy nie dochodzi do takiej sytuacji. Dwie odpowiedzi respondentów padły na to, że alkohol sprzedawany jest nieletnim czasami, a jedna rzadko. Trzech badanych nie ma wiedzy na ten temat.

Większości sprzedawców zdarzyło się, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie – 7 przytrafiło się to raz lub kilka razy, 2- wiele razy. 6 badanych twierdzi, że nigdy nie przydarzyła się im taka sytuacja. Wszyscy ekspedienci twierdzą, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie która nie ukończyła 18 roku życia. Jak wynika z deklaracji sprzedawców, zdecydowana większość sprawdza dowody tożsamości za każdym razem, gdy ma wątpliwości co do pełnoletności osoby kupującej alkohol (10 osób). Trzech badanych robiło to raz albo kilka razy, a po jednym wskazaniu jest na to, że dowód osobisty sprawdzany był wiele razy lub nigdy nie miało takie coś miejsca.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 5 sprzedawców uważa, iż w gminie jazda po wypiciu alkoholu nigdy się nie zdarza. Trzech respondentów uważa, że takie sytuacje mają miejsce rzadko lub nie mają wiedzy, aby odpowiedzieć na to pytanie. Dwoch badanych twierdzi, że zdarza się to czasami, a jedna osoba- bardzo często lub często.

Sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym, podobnie jak sprzedaż osobom niepełnoletnim jest niezgodna z prawem. 6 badanych twierdzi, że takie sytuacje w miejscowości się nie zdarzają. Jednak nie wszyscy stosują się do tych przepisów – 4 osoby uważają, że alkohol sprzedawany jest osobom nietrzeźwym czasami, 4 ankietowanych wskazało, że nie ma wiedzy na ten temat, a 1 osoba twierdzi, że zdarza się to często. 3 osobom zdarzyło się wiele razy, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol, 6 osobom zdarzyło się to raz lub kilka razy, zaś 6 ekspedientom nie zdarzyło się to nigdy. Jak wynika z analizy danych, większość sprzedawców nigdy nie podała alkoholu nietrzeźwemu klientowi (13 osób). Po jednym wskazaniu jest na to, że sprzedawcy zrobili to raz lub kilka razy albo wiele razy.

Następnie ankietowanych zapytano, czy zdarza im się, aby klienci spożywali alkohol na terenie sklepu lub w jego najbliższej okolicy. 6 sprzedawców przyznało, że takie sytuacje przytrafiają się bardzo często, 4 uważa, że rzadko, 3 nigdy, zaś 2 osoby twierdzą, że zdarza się to czasami. 7 respondentów podaje że nigdy nie wzywali policji do punktu sprzedaży alkoholu z powodu zakłócania porządku przez osobę znajdującą się pod wpływem alkoholu, a 5 osobom zdarza się to rzadko. Pojedyncze wskazania padły na to, że policja wzywana jest bardzo często, często i czasami.

Sprzedaż wyrobów tytoniowych osobom nieletnim jest czynem niezgodnym z prawem. 10 sprzedawców uważa, że w ich miejscowości sprzedaż papierosów osobom niepełnoletnim nigdy się nie zdarza. W opinii 1 ankietowanego często dochodzi do takich sytuacji, a 4 osoby nie potrafiły odpowiedzieć na to pytanie. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, 14 badanych nigdy nie sprzedało wyrobów tytoniowych osobom, które nie ukończyły 18 roku życia. Jednej osobie zdarzyło się to raz lub kilka razy.

W kolejnym pytaniu respondenci mieli określić, czy znają ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. 10 sprzedawców twierdzi, iż zna jej poszczególne zapisy, 3 sprzedawców zna ją bardzo dobrze, a 2 nie jest pewnych czy zna.

Następne pytanie do sprzedawców odnosiło się do informacji znajdujących się w sklepie dotyczących alkoholu. 15 badanych twierdzi, że w ich punkcie sprzedaży widnieje informacja dotycząca zakazu sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym. Kolejno, 14 sprzedawców posiada informację dotyczącą szkodliwości alkoholu oraz zakazie sprzedaży alkoholu poniżej 18 roku życia. 13 osób deklaruje, że jest informacja o zakazie sprzedaży na kredyt bądź pod zastaw.

Przed rozpoczęciem pracy w punkcie sprzedaży alkoholu, każda osoba powinna przejść szkolenie z odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, które przygotowuje ich do pracy. Niestety nie wszyscy badani sprzedawcy zostali przeszkoleni z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. 6 osób nie brało udziału w takim szkoleniu, a 4 osoby nie pamiętają takiego faktu.

Według ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi napojów alkoholowych zabrania się sprzedawać osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim, na kredyt lub pod zastaw. Ostatnie pytanie miało na celu zweryfikować wiedzę badanych związaną ze znajomością wymienionej ustawy. Tylko 6 na 15 badanych wykazało znajomość wymienionego aktu prawnego, natomiast pozostałych 9 jest zdania, że ustawa reguluje również zakaz sprzedaży napojów wysokoprocentowych kobietom w ciąży, co jest nieprawdą.

2.3.3. Badanie uczniów na terenie gminy Radzanów

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Radzanów, wzięło udział 266 uczniów. Badania zostały przeprowadzone wśród uczniów szkół podstawowych oraz III klas gimnazjum. Kwestionariusze ankiet wypełniło 54% dziewczynek i 46% chłopców. Największą grupą respondentów są uczniowie VIII klasy szkoły podstawowej (22%). Nieco mniejszy udział w badaniu mają uczniowie klasy V (21%), VI (19%) i III gimnazjum (19%). Najmniej ankiet wypełniły osoby uczęszczające do VII klasy szkoły podstawowej (15%) i IV klasy (3%).

Następne pytania dotyczyły problemu alkoholowego wśród uczniów. W celu oszacowania skali problemu spożywania napojów wysokoprocentowych przez młodych mieszkańców gminy, zadano pytanie o to, czy ich rówieśnicy piją alkohol. 29% respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie, zdaniem 41% takie sytuacje nie mają miejsca, natomiast 30% nie ma wiedzy na ten temat. Kolejne pytanie miało na celu zobrazowanie rozmiaru zjawiska spożywania napojów wysokoprocentowych przez uczniów w gminie. Odpowiedzi respondentów pokazują, że po alkohol sięgnęło 21% ankietowanych, natomiast 79% deklaruje, że nigdy nie piło alkoholu. Uczniowie, którzy mają za sobą inicjację alkoholową, w większości po raz pierwszy spożywali alkohol w wieku 14-16 lat (55%) i 11-13 lat (31%). 7% miało wówczas 8-10 lat lub 17 i więcej lat.

Zdecydowana większość uczniów próbowała piwa (77%). Respondenci sięgali również po szampana (63%), wódkę (41%), wino (32%) oraz likiery i nalewki (25%). 11% ankietowanych wskazuje na inny rodzaj alkoholu, a są to głównie whisky,

bimber i brandy. Kolejne pytanie dotyczyło okoliczności spożywania po raz pierwszy alkoholu przez uczniów. Większość respondentów miało inicjację alkoholową w czasie uroczystości rodzinnej (35%), ale znaczny odsetek badanych wskazał również na podwórko (33%). Nieco mniej odpowiedzi padło na próbowanie alkoholu w czasie imprezy towarzyskiej (24%), pod nieobecność rodziców (16%), na dyskotecę (9%) oraz w czasie wycieczki szkolnej (2%). W innych okolicznościach, po raz pierwszy piło alkohol 24% respondentów. W odpowiedziach podają iż był to sylwester, ślub i urodziny.

Większość uczniów nie miała przykrych doświadczeń związanych ze spożywaniem alkoholu (85%), jednak 4% badanych wskazuje na problemy rodzinne, a 2% na problemy w szkole, problemy finansowe oraz pogorszenie relacji koleżeńskich. 7% wskazało na inne bliżej niesprecyzowane doświadczenia.

W kolejnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie w jaki sposób otrzymali lub zdobyli alkohol. Znaczna część respondentów (46%) – została nim poczęstowana, a 24% kupiło sobie alkohol samemu. 19% uczniów poprosiło kogoś o kupno, 17% podkraść go rodzicom lub dostało od starszych kolegów. W innych bliżej nieokreślonych okolicznościach alkohol zdobyło 15% badanych.

Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez uczniów, duży odsetek rodziców wie, że ich dzieci próbowały pić alkohol. Przyznało to 58% badanych. Jednak część uczniów (42%) twierdzi, że ich rodzice nie wiedzą, że spożywali alkohol. Spośród rodziców, którzy wiedzą, że ich dzieci spożywały alkohol, 32% przeprowadziło z uczniem rozmowę, 20% zdenerwowało się i wyznaczyło karę, 18% nie zareagowało, a 9% szukało pomocy u specjalisty. 9% wskazało na inne bliżej niesprecyzowane reakcje rodziców.

Następne pytanie miało na celu sprawdzenie dostępności alkoholu dla młodych ludzi w gminie. 18% uważa, że zdobycie napojów wysokoprocentowych byłoby łatwe, a 50% nie ma wiedzy na ten temat. Zdaniem 32% uczniów zdobycie alkoholu na terenie ich miejscowości byłoby trudne.

Kolejne pytania dotyczyły problemu palenia papierosów przez uczniów. W celu oszacowania skali tego zjawiska, poproszono uczniów o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy ich rówieśnicy palą papierosy. Prawie 1/3 respondentów odpowiedziała twierdząco (30%), 36% nie ma zdania na ten temat, a według 33% uczniów - ich rówieśnicy nie palą papierosów. Uczniowie zostali poproszeni również o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się palić papierosy. Większość respondentów nigdy tego nie robiła

(89%), 8% próbowało kilka razy, a 2% uczniów pali od czasu do czasu. Spośród osób, które deklarują,

że paliły papierosy, 46% uczniów sięgnęło po nie w ciągu ostatnich 30 dni 1-2 razy, 7% parę razy (3-5), a 4% wiele razy (więcej niż 6).

Kolejny blok pytań dotyczył używania przez młodzież substancji psychoaktywnych. W pierwszym pytaniu uczniowie zostali zapytani o to, czy kiedykolwiek próbowali zażywać narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne. Odpowiedzi na postawione pytanie pokazują, że większość respondentów nie stosowała nigdy takich substancji (98%), jednak 2% sięgnęło po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne (4 osoby).

Respondenci, którzy odpowiedzieli twierdząco na poprzednie pytanie, zostali poproszeni również o wskazanie, ile mieli wtedy lat. We wszystkich wymienionych w ankiecie kategoriach wiekowych, po środki psychoaktywne sięgnęło po jednej osobie.

2 uczniów zażywało marihuanę, inne formy konopi, grzyby halucynogenne i „Kompot”. 1 osoba wskazała na amfetaminę, ekstazy, kokainę, heroinę, metadon, GHB, sterydy anaboliczne, substancje wziewne oraz LSD.

Uczniowie, którzy zadeklarowali zażywanie substancji psychoaktywnej, sięgnęli po nią w czasie uroczystości rodzinnej (3 osoby), w czasie wycieczki szkolnej (2 osoby), ze znajomymi na podwórku (1 osoba), pod nieobecność rodziców w domu (1 osoba) oraz na dyskotecę (1 osoba).

Respondenci, zostali także poproszeni o zaznaczenie od kogo otrzymali tą substancję. 1 osoba wskazała na dostanie jej od starszego brata lub siostry oraz od koleżanki/kolegi. Kolejny uczeń otrzymał ją od kogoś znanego ze słyszenia, ale nie osobiście oraz wskazał na branie jej wspólnie, w grupie przyjaciół.

Uczniowie zostali spytani również o motywy sięgania po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne. Wśród młodych mieszkańców gminy dominowała ciekawość, chęć dobrej zabawy, chęć bycia modnym, presja grupy oraz zaimponowanie w towarzystwie.

Respondenci zażywali środki psychoaktywne w domu, w barze, klubie oraz na podwórku. W przypadku innych odpowiedzi, jeden uczeń spożywał narkotyki w hotelu.

Większość badanych deklarujących wcześniej zażywanie substancji psychoaktywnych, nie miało przykrych doświadczeń związanych z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy (3 osoby). 1 uczeń wskazał na problemy w szkole.

Kolejne pytanie skierowane do uczniów, dotyczyło wiedzy ich rodziców na temat zażywania narkotyków przez ich dzieci. Wszyscy uczniowie odpowiedzieli, że ich rodzice nie wiedzą o tym, że zażywali substancje psychoaktywne.

Następne pytanie miało na celu sprawdzenie dostępności narkotyków na terenie gminy Radzanów. Znaczna część respondentów stwierdziła, że nie ma wiedzy na ten temat (57%). 42% uczniów uważa, że zdobycie takich substancji byłoby trudne, a 1% określa je jako łatwe.

Uczniowie zostali również poproszeni o określenie stopnia dostępności dopalaczy w ich miejscowości. Podobnie jak w przypadku pytania o dostępność narkotyków - 1% twierdzi, że zdobycie takich substancji byłoby łatwe, 41% określa jako trudne, a 58% nie ma zdania na ten temat.

Przeważająca część respondentów nie zna miejsc w swojej miejscowości, gdzie mogłaby kupić narkotyki lub dopalacze (95%). Część osób wskazuje jednak, że zna konkretną osobę, u której może je zdobyć (3%). 2% uczniów twierdzi, że zdobędzie powyższe substancje na osiedlu, a 1% w szkole, przed szkołą, w centrum miejscowości oraz na dyskotecę.

Większość uczniów uważa, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia. 84% udzieliło odpowiedzi zdecydowanie tak, a 11% - raczej tak. Warto zwrócić uwagę na fakt, że 2% uważa, że narkotyki raczej nie są szkodliwe lub zdecydowanie nie są szkodliwe (1%). 3% uczniów trudno to ocenić. W przypadku pytania o szkodliwość dopalaczy dla zdrowia, 86% respondentów stwierdziło, że takie substancje są zdecydowanie szkodliwe, a zdaniem 10% - raczej szkodliwe. 1% udzieliło odpowiedzi „zdecydowanie nie”, natomiast 3% uczniów trudno odpowiedzieć na to pytanie.

Uczniów poproszono również o odpowiedź na pytanie, jakie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów. Respondenci najczęściej wskazywali na zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (74%). Innymi konsekwencjami według badanych są kolejno według liczby wskazań: nieodpowiednie towarzystwo (57%), obniżenie efektywności nauki (53%), pogorszenie relacji rodzinnych (53%), pogorszenie relacji koleżeńskich (39%), a także poważne kłopoty finansowe (37%). Warto zwrócić uwagę na to, że aż 19% nie wie jakie mogą być negatywne konsekwencje,

a 8% uważa, że takie nie występują. W przypadku innych odpowiedzi (3%) uczniowie wskazują na przemoc, alkoholizm, depresję oraz śmierć, która możliwa jest po zażyciu narkotyków.

Badani uczniowie czerpią wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy głównie z telewizji i Internetu (58%). 53% pozyskuje informacje na ten temat od nauczycieli, 27% od rodziny, zaś 13% od znajomych. Warto zwrócić uwagę na to, że aż 22% badanych uczniów nie zdobywa wiedzy na temat tych substancji. 4% uczniów korzysta z innych źródeł, a są to głównie gazety, warsztaty szkolne oraz lekcje wychowawcze w szkole. Na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze i papierosy, uczniowie rozmawiali głównie z nauczycielami (73%) i rodzicami (55%). Zdecydowanie mniej odpowiedzi padło na pedagoga, psychologa szkolnego (11%), koleżanki/kolegów (9%) oraz pozyskiwanie wiedzy samemu (18%). 10% przyznaje, iż nikt z nimi o tym nie rozmawiał.

W przypadku problemów związanych z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami, większość uczniów zwróciłaby się do rodziców/opiekunów (67%). 36% prosiłoby o pomoc nauczycieli, 22% kolegów/koleżanki, 17% Telefon Zaufania, a 16% Policję. Mniejszą popularnością cieszy się Ksiądz (14%) i Ośrodek Pomocy Społecznej (7%). Najmniej uczniów zgłosiłoby się do Ośrodka Interwencji Kryzysowej (4%). Znaczna część osób nie wie gdzie zwróciłaby się mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami (14%). W przypadku innych osób lub miejsc (4%) uczniowie wskazują na zaufanego przyjaciela, wujka lub brata.

Kolejny blok tematyczny dotyczył problemu przemocy. Pierwsze pytanie miało na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród dzieci i młodzieży w gminie. Uczniów spytano więc o to, czy zdarzyło im się doświadczyć przemocy. 18% respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie. Warto zwrócić uwagę na fakt, że spośród uczniów, którzy odpowiedzieli twierdząco na poprzednie pytanie, prawie połowa doświadczyła przemocy ze strony kolegów ze szkoły (49%). 15% wskazało na znajomych, 9% na siostrę i brata, a 6% na mamę i tatę. W przypadku innych osób (30%) stosujących przemoc, uczniowie nie zrozumieli pytania, ponieważ w odpowiedziach podają, że nikt nie stosował wobec nich aktów przemocy, a myśleli, że chodziło o to czy widzieli kiedykolwiek takie sytuacje.

Często zdarza się, że osoba która stosuje przemoc, znajduje się pod wpływem substancji psychoaktywnych, spytano więc uczniów o ich doświadczenia z tym związane. 63% respondentów stwierdziło, że osoba, która stosowała przemoc nie była pod wpływem

żadnej substancji, a 21% nie zna odpowiedzi na to pytanie. 4% uczniów wskazało na narkotyki, a 2% na alkohol, dopalacze oraz leki.

Niepokojący jest fakt, że w opinii 21% uczniów - w ich szkole występuje przemoc. Duża część respondentów stwierdziła, iż nie ma wiedzy na ten temat (36%), a 44% twierdzi, że przemoc nie występuje.

Uczniowie zostali zapytani również o to, czy stosowali przemoc wobec innych. Znaczna część badanych odpowiedziała przecząco (88%), jednak 12% przyznało się do stosowania przemocy. Spośród osób, którzy odpowiedzieli twierdząco na poprzednie pytanie, najwięcej uczniów deklaruje, że stosowało przemoc wobec rówieśników (73%). Pozostałe odpowiedzi padły na rodzeństwo (33%), inne osoby, przy czym w odpowiedziach podają głównie kolegów oraz w obronie swojej lub innych (27%). 12% uczniów stosowało przemoc wobec rodziców.

W celu oszacowania skali przemocy w rodzinie, uczniowie zostali zapytani o to czy znają kogoś, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu. 4% deklaruje, że zna taką osobę, a 20% trudno odpowiedzieć na to pytanie.

Kolejne pytania dotyczyły zjawiska cyberprzemocy. Według większości uczniów, cyberprzemoc jest to publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat (74%). Wielu respondentów wskazało również na agresję elektroniczną (54%), naruszanie czyjejś prywatności (50%), naśmiewanie się z kogoś (49%) oraz przewiska w stronę innych osób (36%). Warto zwrócić uwagę na to, że 18% nie ma wiedzy na ten temat.

Uczniowie zostali również poproszeni o odpowiedź na pytanie, co według nich przyczynia się powstawania cyberprzemocy. Najwięcej odpowiedzi padło na chęć zemsty (57%) i poczucie anonimowości w Internecie (54%). W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na chęć dotarcia do dużej liczby odbiorców/zdobycie popularności (45%) oraz na łatwość dostępu do Internetu i portali społecznościowych (30%). W 14% uczniowie twierdzą, że to brak możliwości wyciągnięcia konsekwencji przyczynia się do powstawania cyberprzemocy. Warto zwrócić uwagę na to, że aż 23% badanych respondentów nie wie co może być przyczyną cyberprzemocy.

Następnie badanym zostało zadane pytanie, czy zdarzyło im się doświadczyć cyberprzemocy. Warto zwrócić uwagę na fakt, że 12% uczniów deklaruje, iż doświadczyło aktów przemocy w sieci. W celu oszacowania skali zjawiska cyberprzemocy, uczniom zadano

również pytanie o to, czy stosowali kiedykolwiek cyberprzemoc. Zjawisko to przybiera w gminie stosunkowo małe rozmiary, jednak wymaga podjęcia działań, gdyż 7% deklaruje, iż stosowało cyberprzemoc.

Ostatni blok tematyczny dotyczył spostrzegania działań profilaktycznych przez uczniów. W pierwszym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie najciekawszych i najefektywniejszych według nich zajęć. Najwięcej odpowiedzi padło na pogadanki z wychowawcą (54%). W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na zajęcia warsztatów z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (36%), zajęcia z przedstawicielem Policji (36%) oraz spektakl lub musical profilaktyczny (20%).

W celu realizacji jak najskuteczniejszych działań profilaktycznych, uczniów spytano również o to, jakich zajęć profilaktycznych brakuje w ich szkole. Według 53% badanych nie ma w wystarczającej ilości zajęć warsztatowych z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą, zdaniem 34% brakuje spektaklów lub musicali profilaktycznych, 28% uczniów chciałoby zajęć z przedstawicielem Policji, a 24% uznało, że brakuje zajęć z wykorzystaniem form multimedialnych. W przypadku innych odpowiedzi (8%) uczniowie twierdzą, że takich zajęć nie brakuje lub chciałoby spotkań z wójtem i rozmowy z ofiarami cyberprzemocy.

Zdaniem 63% uczniów prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie ponieważ badani wiele się dowiedzieli i były one ciekawe. Warto zwrócić uwagę, że aż 21% respondentów nie brało udziału takich zajęciach, a 16% uważa, że nie wniosły one nic nowego i były nieciekawe.

2.4. Podsumowanie części diagnostycznej

2.4.1. Podsumowanie badań ankietowych

1. Podsumowanie badań ankietowych- dorośli mieszkańcy

<p>Skala spożywania alkoholu przez dorosłych mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 63% mieszkańców spożywa napoje alkoholowe. • Większość mieszkańców pije okazjonalnie (40%- kilka razy w miesiącu), ale 21% piję alkohol kilka razy w roku.
<p>Rodzaj spożywanego alkoholu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Najpopularniejszym rodzajem spożywanego przez dorosłych mieszkańców alkoholu jest piwo. • Popularne w wyborze respondentów jest również wino i wódka.
<p>Ilość spożywanego alkoholu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 35% mieszkańców w dniu, w którym spożywa alkohol, wypija 5-7 porcji tego napoju, a 30%- 3-4 porcje.
<p>Prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 2% mieszkańców (spośród tych, którzy zadeklarowali spożywanie alkoholu) raz zdarzyło się kierować pojazdem pod wpływem alkoholu. • 20% respondentów było świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu.
<p>Wykonywanie obowiązków służbowych w stanie nietrzeźwości</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 2% mieszkańców przyznało, że wykonywało swoje obowiązki w pracy w stanie nietrzeźwości.
<p>Spożywanie napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 1% mieszkańców uważa, że picie alkoholu w ciąży nie ma wpływu na rozwój dziecka. • 1% badanych widziało kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie ich miejscowości.
<p style="text-align: center;"><u>Wnioski:</u></p> <p>Znaczny odsetek mieszkańców gminy Radzanów spożywa napoje wysokoprocentowe – abstynencje zadeklarowało 37%. Problem alkoholowy w gminie nie jest alarmujący, gdyż mieszkańcy w większości piją okazjonalnie, a zatem wymagane jest podjęcie działań profilaktycznych na poziomie uniwersalnym. Warto poszerzyć wiedzę mieszkańców również na temat konsekwencji spożywania napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży.</p>	

Dorośli mieszkańcy, a problem nikotynowy- wnioski.

Skala palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• 21% mieszkańców pali papierosy, a 19% robi to codziennie.• 40% mieszkańców pali 16-25 sztuk dziennie, a 27% 6-15 papierosów.
Próby rzucenia palenia przez mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• Spośród mieszkańców, którzy zadeklarowali palenie papierosów, 53% nigdy nie próbowało rzucić palenia, a 27% robiło to raz, ale się nie udało.
Wiedza na temat palenia papierosów	<ul style="list-style-type: none">• Większość mieszkańców ocenia palenie jako bardzo szkodliwe dla zdrowia.
<u>Wnioski:</u>	
Problem palenia papierosów przez mieszkańców gminy nie jest powszechny, bowiem stosunkowo niski odsetek respondentów zadeklarował palenie. Warto zwrócić uwagę na to, że 19% mieszkańców deklaruje, iż codziennie sięga po wyroby nikotynowe. Większość respondentów uważa, że palenie papierosów jest bardzo szkodliwe, ale 53% z nich nigdy nie próbowało skończyć z nałogiem.	

Dorośli mieszkańcy, a problem narkotykowy- wnioski.

Skala zażywania narkotyków	<ul style="list-style-type: none">• 2% respondentów zażywało środki psychoaktywne (2 osoby).
Rodzaj zażywanych substancji	<ul style="list-style-type: none">• Osoby te próbowały kokainy i LSD.
Motywy zażywanych substancji	<ul style="list-style-type: none">• Głównym motywem było towarzystwo oraz by złagodzić stres. towarzystwo.
Dostępność substancji psychoaktywnych dla mieszkańców	<ul style="list-style-type: none">• 3% respondentów uważa, że narkotyki na terenie ich miejscowości są łatwo dostępne.• Żaden z mieszkańców nie zna miejsc gdzie mógłby zakupić narkotyki lub dopalacze.
<u>Wnioski:</u>	
Problem narkotykowy w gminie nie jest znaczący, gdyż tylko dwóch mieszkańców sięgnęło po substancje psychoaktywne. Respondenci nie znają również miejsc w swojej gminie, gdzie mogliby takie substancje zakupić.	

<p style="text-align: center;">Skala przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 16% zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osoba doświadczającą przemocy w swoim domu. • 10% dorosłych mieszkańców zadeklarowało doznanie kiedykolwiek przemocy. Była to przemoc fizyczna lub psychiczna. • 3% mieszkańców przyznało się do zastosowania przemocy (2 osoby).
<p style="text-align: center;">Stosunek do przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 1% mieszkańców uważa, że istnieją jakiegokolwiek okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy. • Zdaniem 3% respondentów stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą.
<p style="text-align: center;"><u>Wnioski:</u></p> <p>Problem przemocy w gminie nie jest alarmujący, ale wymaga podjęcia działań profilaktycznych, gdyż część mieszkańców zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osoba doświadczającą przemocy lub sama takowej doznała. 10% mieszkańców przyznało się też, że doświadczyło przemocy ze strony drugiej osoby. Warto zwrócić uwagę na to, iż osoby stosujące przemoc, kierowały ją w stronę dziecka.</p>	

Profilatyka- wnioski.

Znaczna część mieszkańców ma trudności w ocenie działań jakie podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków i dopalaczy. Aż 54% mieszkańców stwierdziło, że nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie gdzie szukać pomocy w razie problemów, a 69% nie zdobywa informacji na temat konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych.

2. Sprzedawcy napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych

- ✓ **Zaleca się przeprowadzenie kontroli w punktach sprzedaży alkoholu** przez Policję wraz z członkiem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak również przeprowadzenie badania „Tajemniczy Klient”. Polega ono na wizycie kontrolowanej w punkcie sprzedaży alkoholu oraz próbie zakupu alkoholu przez osobę wyglądającą na niepełnoletnią. Specjalnie przeszkoleni audytorzy, jako klienci przeprowadzają zgodnie z wcześniej ustalonym scenariuszem wizytę w wyznaczonym punkcie, a następnie, zaraz po zakończeniu, notują wynik w odpowiednio do tego przygotowanym kwestionariuszu. Po badaniu zaleca się przeprowadzenie szkolenia terenowego wśród sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych, społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu¹².
- ✓ **Zaleca się również szkolenia dla sprzedawców**, ponieważ nie wszyscy brali w takim udział. Zwraca się uwagę, iż szkolenia dla sprzedawców powinny odbywać się w punktach sprzedaży alkoholu, dzięki czemu osoba prowadząca szkolenie będzie mogła dostosować przekazywane treści do specyfiki danego miejsca oraz wskazać rozwiązania problemów, z którymi zmagają się dany sprzedawca. Szkolenia w punktach sprzedaży okazują się bardziej skuteczne niż szkolenia stacjonarne. Drugą kwestią jest to, że tylko 6 na 15 sprzedawców zna ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

3. Podsumowanie badań ankietowych- uczniowie

Uczniowie, a problem alkoholowy- wnioski.

Skala spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież	<ul style="list-style-type: none">• 29% młodych mieszkańców uważa, że ich rówieśnicy piją alkohol.• 21% uczniów spożywało alkohol.
Wiek inicjacji alkoholowej	<ul style="list-style-type: none">• 55% uczniów sięgnęło po alkohol po raz pierwszy w wieku 14-16 lat , a 31% mając 11-13 lat.
Rodzaj spożywanego alkoholu	<ul style="list-style-type: none">• Większość młodych ludzi sięgnęło po piwo, ale znaczny odsetek badanych pił również szampana.
Okoliczności spożycia alkoholu po raz pierwszy	<ul style="list-style-type: none">• Większość młodych ludzi spożywała alkohol w czasie uroczystości rodzinnej (35%), a 33% sięgnęło po napoje wysokoprocentowe ze znajomymi na podwórku.• 46% uczniów zostało poczęstowane alkoholem.
Możliwości zdobycia alkoholu przez osoby niepełnoletnie w gminie	<ul style="list-style-type: none">• 18% wszystkich respondentów oceniła możliwość zdobycia alkoholu jako łatwe.
Przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu	<ul style="list-style-type: none">• 85% uczniów nie miało żadnych przykrych sytuacji związanych z próbowaniem alkoholu.• 4% miało problemy rodzinne.
Wiedza rodziców na temat spożywania alkoholu przez ich dzieci	<ul style="list-style-type: none">• 58% uczniów deklaruje, że ich rodzice wiedzą o tym, że spożywali alkohol.• 32% rodziców przeprowadziło z uczniem rozmowę,• 20% wyznaczyło dziecku karę, a 18% nie zareagowało mimo, że wiedziało o spożyciu alkoholu.

Wnioski:

Problem alkoholowy wśród młodych mieszkańców gminy jest znaczący, gdyż spożycie alkoholu zadeklarowało 21% respondentów. Większość z nich sięgnęło po napoje wysokoprocentowe podczas uroczystości rodzinnej, została nim poczęstowana, a znaczny odsetek respondentów przyznaje, że ich rodzice wiedzą o spożyciu przez nich alkoholu. Niepokojący jest fakt, że aż 24% uczniów, którzy zadeklarowali spożywanie alkoholu, zakupiło go sobie samemu w sklepie. Należy podjąć działania profilaktyczne, zapobiegające dalszemu rozwojowi problemu.

Uczniowie, a problem nikotynowy- wnioski.

Skala palenia papierosów przez dzieci i młodzież	<ul style="list-style-type: none">• Aż 30% młodych mieszkańców uważa, że ich rówieśnicy palą papierosy.• 89% nigdy nie paliło papierosów, a 8% próbowało kilka razy.• W ciągu ostatnich 30 dni 46% uczniów sięgnęło po papierosy 1-2razy.
<u>Wnioski:</u>	
<p>Palenie papierosów przez młodych mieszkańców gminy nie jest powszechne, bowiem 11% sięgnęło po wyroby nikotynowe, a spośród tych osób większość próbowała kilka razy. Działania profilaktyczne powinny odbywać się na poziomie uniwersalnym.</p>	

Uczniowie, a problem narkotykowy- wnioski.

Skala zażywania narkotyków lub dopalaczy przez dzieci i młodzież	<ul style="list-style-type: none">• Do zażywania narkotyków, dopalaczy lub innych środków psychoaktywnych przyznało się 2% uczniów (4 osoby).
Wiek inicjacji narkotykowej	<ul style="list-style-type: none">• Wiek nie został jednomyślnie określony, w każdym badanym przedziale wiekowym znajduje się jedna osoba, która zażywała substancje psychoaktywne.
Rodzaj zażywanej substancji	<ul style="list-style-type: none">• Uczniowie sięgali głównie po marihuanę lub haszysz, inne formy konopi, grzyby halucynogenne oraz „Kompot”.
Okoliczności zażycia substancji psychoaktywnych po raz pierwszy	<ul style="list-style-type: none">• Młodzi ludzie deklarujący sięgnięcie po substancje psychoaktywne, po raz pierwszy zażyli je na podwórku ze znajomymi lub w czasie uroczystości rodzinnej.• Dostali je od brata/siostry, kolegi/koleżanki, brali wspólnie w grupie przyjaciół, dostali od kogoś znanego ze słyszenia, kupili od kolegi lub obcej osoby.• Motywem tego zachowania była ciekawość.

<p>Dostępność środków psychoaktywnych dla młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 1% ocenia możliwość zdobycia narkotyków i dopalaczy jako łatwe. • 5% zna miejsca w swojej miejscowości, gdzie może kupić narkotyki lub dopalacze. • 3% uczniów zna konkretną osobę, u której mogła kupić środki psychoaktywne.
<p>Wiedza uczniów na temat uzależnień</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uczniowie uważają zażywanie narkotyków za szkodliwe lub zdecydowanie szkodliwe. • Na temat szkodliwości uczniowie rozmawiali głównie z nauczycielami i rodzicami. • Dla większości młodych ludzi uzależnienia od środków psychoaktywnych wiążą się z zaburzeniami zdrowia fizycznego i psychicznego (74%) oraz z nieodpowiednim towarzystwem (57%). • Wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy młodzi ludzie czerpią przede wszystkim z telewizji i Internetu (58%).
<p style="text-align: center;"><u>Wnioski:</u></p> <p>Problem zażywania substancji psychoaktywnych przez młodych mieszkańców gminy nie jest alarmujący, choć trzeba zwrócić na niego dużą część uwagi. Duża część uczniów nie czerpie informacji dotyczących narkotyków i dopalaczy, nie wiedzą jakie mogą być konsekwencje zażywania takich środków oraz nikt z nimi nie rozmawiał o szkodliwości jakie niosą za sobą narkotyki i dopalacze, co domaga się zastosowania szerokich działań profilaktycznych na poziomie uniwersalnym.</p>	

Uczniowie, a problem przemocy- wnioski.

Skala przemocy rówieśniczej	<ul style="list-style-type: none">• 18% młodych mieszkańców zadeklarowało doznanie kiedykolwiek przemocy.• Spośród tych osób większość doświadczyło przemocy ze strony kolegów ze szkoły (49%).• Aż 21% wszystkich respondentów przyznało, że w ich szkole występuje problem przemocy między uczniami.
Skala przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none">• 4% respondentów zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swym domu.• 12% uczniów stosowało przemoc.• 73% spośród stosujących przemoc, stosowało ją wobec rówieśników.
Cyberprzemoc	<ul style="list-style-type: none">• Według uczniów cyberprzemoc to publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat (74%).• Przyczyną cyberprzemocy jest chęć zemsty (57%) oraz poczucie anonimowości w Internecie (54%).• 12% przyznaje, iż doświadczyło cyberprzemocy.• 7% zadeklarowało stosowanie cyberprzemocy.
<u>Wnioski:</u>	
<p>Problem przemocy w gminie jest znaczący bowiem prawie 20% uczniów przyznaje, że jej doświadczyła. Szczególnie dostrzegalnym rodzajem przemocy jest przemoc rówieśnicza. Większość uczniów doznało jej ze strony kolegów ze szkoły i 20% uważa, że w ich szkole występuje przemoc. Warto również pochylić się nad zjawiskiem cyberprzemocy i poszerzyć wiedzę uczniów zarówno na temat istoty tego problemu, jak i konsekwencji jej stosowania dla ofiary i sprawcy.</p>	

Uczniowie, a profilaktyka-wnioski.

Najciekawsze według uczniów są pogadanki z wychowawcą (54%). Brakuje im zajęć warsztatowych z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą. Aż 21% respondentów nie brało udziału w zajęciach profilaktycznych, a 16% uważa, że nie wniosły one nic nowego i były nieciekawe.

2.4.2. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weakneeses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Radzanów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie,• współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego,• regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych,• promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży,• aktywna działalność Gminnej Biblioteki Publicznej,• wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej,• dostępność oddziałów przedszkolnych,	<ul style="list-style-type: none">• brak mieszkań chronionych,• brak ośrodków wsparcia dziennego,• utrzymująca się liczba bezrobotnych, z czego około połowa, to osoby bezrobotne długotrwale,• ujemny przyrost naturalny,• mała liczba pracowników posiadających kompetencje do prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą na salach gimnastycznych, w świetlicach wiejskich,• brak grup wsparcia na terenie gminy dla osób uzależnionych i współuzależnionych,• ograniczona działalność pracowników socjalnych w kierunku udziału osób

- zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy,
- efektywna praca asystenta rodziny,
- korzystna atmosfera wychowawcza i przyjazne środowisko domowe,
- przeważająca liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- korzystne położenie geograficzne i administracyjne gminy,
- dobra baza oświatowa;
- system stypendialny dla dzieci,
- odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim,
- uzależnionych oraz sprawców przemocy w programach korekcyjno-terapeutycznych,
- ograniczona działalność pracowników socjalnych w kierunku podniesienia jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców,
- ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie,
- niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży,
- zbyt niskie wynagrodzenie pracowników,
- niska stopa życiowa części mieszkańców,
- niedostatecznie rozwinięta działalność wolontarystyczna.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej, • działalność mieszkańców w stowarzyszeniach, • promocja gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą, • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej, • rozwój i modernizacja bazy oświatowej; • rozwój i modernizacja bazy rekreacyjno-sportowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych, • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa (problem o charakterze globalnym) i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki, • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy, • niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów, • wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień, • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, • ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji, • zjawisko przemocy w rodzinie, • zjawisko przemocy rówieśniczej w szkołach,

- niska popularność substancji psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży z terenu gminy;
- niska popularność wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży z terenu gminy;
- spadek ogólnej liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
- uzależnienie od komputera i nowych technologii (zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży),
- zjawisko cyberprzemocy.

RODZIAŁ III

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE RADZANÓW NA LATA 2025-2034

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Radzanów jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Radzanów pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2025 – 2034, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- misję gminy- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misja gminy Radzanów na lata 2025-2034 brzmi:

**Gmina Radzanów dąży do zapewnienia wysokiego standardu życia mieszkańcom,
zwłaszcza poprzez przeciwdziałanie patologiom i marginalizacji społecznej
oraz ich skutkom, a także aktywną integrację społeczności lokalnej.**

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w gminie Radzanów. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Bezpieczeństwo socjalne osób starszych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą.

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- ✓ wzrost izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Zapobieganie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz efektywny system wspierania rodziny.

Prognozuje się:

- ✓ stałe potrzeby rodzin dysfunkcyjnych w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej;
- ✓ potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ występowanie zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jego przeciwdziałania;
- ✓ stałe zapotrzebowanie na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ popularyzację rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego gminy.

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się niewielkiej aktywności społecznej mieszkańców gminy;
- ✓ utrzymywanie się niskiego poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy Radzanów poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w gminie,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,

- ✓ integrację i aktywizację społeczną mieszkańców gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja Strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Radzanów na lata 2025 - 2034* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Bezpieczeństwo socjalne osób starszych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą

I CEL OPERACYJNY: Integracja społeczna osób starszych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększanie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz seniorów;
- Organizacja wydarzeń oraz podejmowanie działań promujących integrację wewnątrz i między pokoleniową;
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się” pozwalających na jak najdłuższe zachowanie sprawności, samodzielności i aktywności w życiu społecznym oraz zawodowym;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;
- Praca socjalna z osobami starszymi.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy osobom starszym;
- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób starszych;

- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi na rzecz seniorów.

Jednostka realizująca: Gmina Radzanów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Rozwój systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Pomoc finansowa i rzeczowa dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom;
- Zintegrowane działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób dotkniętych długotrwałą chorobą oraz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Umożliwianie osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej gminy;
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy niepełnosprawnym i przewlekle chorym;
- ✓ liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- ✓ ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Jednostka realizująca: Gmina Radzanów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PUP, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Zapobieganie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz efektywny system wspierania rodziny

I CEL OPERACYJNY – Zapobieganie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na terenie gminy Radzanów,
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie;
- Wzmacnianie potencjału instytucji i organizacji realizujących zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Tworzenie spójnych, opartych na aktualnej wiedzy i doświadczeniu praktycznym narzędzi pracy z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami stosującymi przemoc;

- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba akcji społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Radzanów– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY – Stworzenie skutecznego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;

- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży;
- Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa;
- ✓ liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- ✓ liczba dzieci korzystających z zajęć świetlic;
- ✓ liczba rodzin objętych pracą Asystenta rodziny;
- ✓ liczba imprez o charakterze kulturalnym;
- ✓ liczba projektów przeprowadzonych w świetlicach wiejskich
- ✓ liczba klubów i stowarzyszeń sportowych.

Jednostka realizująca: Gmina Radzanów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

1. CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku długotrwałego bezrobocia, eliminowanie jego negatywnych skutków i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Stałe monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;

- Udostępnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Kierowanie osób bezrobotnych na zajęcia w Klubie Integracji Społecznej oraz finansowanie kosztów uczestnictwa dla bezrobotnych;
- Organizacja i finansowanie usług wspierających aktywizację zawodową;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet;
- ✓ liczba bezrobotnych długoterminowych;
- ✓ liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego;
- ✓ liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.;
- ✓ liczba bezrobotnych niepełnosprawnych;
- ✓ liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych;
- ✓ liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia;
- ✓ liczba osób bezrobotnych, które skierowano na zajęcia w Klubie Integracji Społecznej;
- ✓ liczba usług wspierających aktywizację zawodową.

Jednostka realizująca: Gmina Radzanów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Przeciwdziałanie utrwalaniu się stanu ubóstwa

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Coroczna ocena zasobów pomocy społecznej;

- Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);
- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz bezdomnych

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- ✓ liczba osób, którym udało się wyjść z bezdomności,
- ✓ liczba dzieci z osób ubogich, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych;
- ✓ liczba dzieci z rodzin ubogich, które dożywiano w trakcie nauki w szkole.

Jednostka realizująca: Gmina Radzanów– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoł

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III CEL OPERACYJNY: Profilaktyka uzależnień oraz zwiększenie dostępności pomocy dla osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Radzanów;
- Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczające alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;

- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;
- Monitorowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej na terenie gminy oraz pojawiania się nowych rodzajów uzależnień,
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych;
- ✓ liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- ✓ liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych,
- ✓ liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe

Jednostka realizująca: Gmina Radzanów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

4. CEL STRATEGICZNY: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego gminy

I CEL OPERACYJNY: Upowszechnianie integracji społecznej mieszkańców

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;

- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych;
- Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zjawisku cyberprzemocy oraz pomoc ofiarom cyberprzemocy;
- Kulturowanie tradycji i rozwijanie twórczości ludowej (działalność Kół Gospodyń Wiejskich, spotkania integracyjne seniorów);
- Wspieranie działalności grup młodzieżowych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracuje samorząd;
- ✓ liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba lokalnych stowarzyszeń.

Jednostka realizująca: Gmina Radzanów – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej;
- 2) Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzanowie;
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Radzanów;

- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla Gminy Radzanów;
- 5) Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radzanowie, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań), a raz na 2 lata sporządzony zostanie raport rozszerzony.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Wskazane, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowią podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radzanów na lata 2025- 2034 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp. Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).